

Képernyő

Mindent összevetve...

...nekem tetszik. Hogy pontosan micsoda? Nehéz megmondani. Alighanem egyelőre a változás ténye tetszik. A hétfői adásnap léte, az egyes és a kettes léte és önállósága, a Híradó és A Hét szimbiózisa, a vidéki stúdiók délutánonként jelentkező hírműsorai és — nem tudom felsorolni. Hirtelen — az új évben — ennyi változás tán sok is egy kicsit nekünk, a tévés műsorszerkesztő és -színponton változhatatlanságába, avagy ennek reménytelen kívánásába már-már befásult nézőknek. Idő kell, amíg átfogjuk, feldolgozzuk, s természetessé tesszük a még meglepő kényszert: íme, végre valóban választhatunk — legalább kétféle televíziós produkció között, majdnem egész nap, s a hét minden napján!

A nagy lendülettel indult új műsoroknak még időt kell adni, nemkülönben a TV2-nek — hogy minősíthessük. Az épp hogy megkezdett sorozatoktól — mint fáktól az erdőt — amúgy sem látni pontosan, mely műhely, milyen profillal...

A várakozások közepette mégsem maradhat szó nélkül két régi műsor: a Stúdió és A Hét. Az előbbi azért, mert szokatlanul hullámzó a teljesítménye mostanában. Egyre szokimon-dóbb, egyre kritikusabb hangvételű adásai közé bekerült a minap egy mexikói aniz, azóta sem értem, miért. Illetve megérttem: ha a műsorvezető-szerkesztő oly szerencsés, hogy kimehet Mexikóba, kötelességének érzi, hogy forgasson is. Kulturális magazinról lévén szó természetesen fesz-

tiválról forgat, ha tömik, ha szakad. Ennyire érdektelen riportázt még a mi tévénkben is ritkán látni. Mentségül: a dolog még a Nagy Megújulás, azaz január el-seje előtt került adásba.

Az új főszerkesztős (Aczél Endre) A Hét első, vasárnapj száma viszont revelációként hatott. Sugaras tekintetű, decens egyének optimista megnyilatkozásaihoz szoktatott bennünket e hétvégi magazin. Magunk csodálkoztunk legjobban, hogy utunka mégsem jött nyugodt álma és hétfőnként nem lehettünk oly fitteks-frissek, bizakodók mint amennyire sugalmazta nekünk vasárnap esteként A Hét. Most meg? Kemény-kopogós összeállítás a magyarországi szegénységről! Nyűtt arcú, félretaposott cipőjű, fáradt léptű emberek az utcán, s hozzá adatok és adatok, a valóság tényei. Lehangelő — lehetnének. Azonban — lass csodát — éppen ellenkező a hatás. A néző figyel, feszülten, főlhaborodik és fölserken: ez nem mehet így tovább!

A hatás titkának megfejtésére csak kísérletet tehetek: ebben a dobozban oly kevés volt eddig a nyíltság, a szókimondás, a tények köntőrfal nélküli megmutatása; viszont örökös volt az elmasztatolás, a lényeg homályban hagyása; az új — mozdít. Ugy látszik. Bár ismerős volt minden, amit láttunk és hallottunk most A Hét-ben (hiszen mi magunk vagyunk szegények), a nyílt szó tévébeli áttörése azért az élmény erejével hatott.

S most, hogy a helyzetünk föltárása immár széles tömegkommunikációban megtörtént — talán áttérhetünk a terápiára. A Híradóban a pénzügyminiszter-helyettes odanyilatkozott, hogy be kell venni sok keserű pirulát. Még. Tegnap reggel rögtön lementem az élelmiszerboltba és eltöröngtem: lehet, hogy mi mindannyian mazochisták vagyunk?

*

Ezen a héten is naponta, a TV1 délutáni műsorkezdésekor, a hírek után nézhetjük a *Déli videóújságot* és a *Pannon krónikát*, a szegedi és a pécsi stúdiók január 1-jétől rendszeres, 10 perces hírműsorait. Ugyancsak a TV1-en csütörtökön, a Szomszédok immár 45. fejezete után portréfilm lesz *Máriáss Józsefről*, a teleregény népszerű Böhm bácsijáról a *Mestersége: színész* című sorozatban. Szegedről *Ruszt Józseff*el együtt ment el Zalaegerszegre, most nyugdíjas, de újra itthon: a minap láttam a Káráz utcán — nem győzött köszönetni... Miután megnéztük műsorát, még belehallgathatunk a TV2 *Nézőpont* című programjába: *Fodor András*, a zeneértő költő és *Petrovics Emil* zeneszerző és operaisgazgató beszélget a kortárs zenéről és a közönségről. „Összefüggéseiben is láttatja a világunkat alakító folyamatokat” a külpolitikai szerkesztőség *Ez történt tavaly* című műsora (péntek, TV1, 21 óra 50). Minthogy ránkferne a tisztábban látás, ajánlom, nézzük!

S. E.

A cikkíró státusa

— avagy reflexiók Péter László cikkére

A népmesék bűvös hármas száma készített sajátos válaszdásra Péter Lászlónak a DM hasábjain Szóregről megjelent cikkeire.

1. Augusztus 26-án Szóboradosságaink című írásában a szóregi csata emlékműtéréről nyilatkozik. A kamaratöltésen megkezdett munkálatokat töltésrongálásnak véli.

Töltésrongálás? Kiderült, alaptalanul vádolt. Erről szakszerű és műszakilag megalapozott választ kapott az Atikővizig szakember-től levélben, lényegesen finomabb csomagolásban. Biztam abban, hogy a levél kézhezvétele után, annak tartalmát meg- és elismerve, nyilvánosan elnézést kér a Dél-Alföldi jónévű vállalatától. Nem így történt, Péter László továbbra sem fordult tanácsstagjához, nincs konstruktív ötlete, csak szemlélődik: „... aztán véletlenül, fél füllel hallottam a munkálatok igazi céljáról...”

2. Szeptember 27-i Intézménynévadás című írásában ismét: „hallom, hogy a szóregi iskola is névadásra készült...” (ezt legalább már nem fél füllel és nem véletlenül). Voltak, akik a „halomásokon” túl aktívan nyilvánítottak véleményt, mint ahogy ez Varga Andrásné igazgatótól válaszból (Dél-magyarország 1988. szept. 30.) kiderül: „... a tantárgy mellett, a tanulók, szülők és a helyi társadalmi szervek is elmondhatták véleményüket a névválasztás előkészítések Kossuth Lajos mellett voksolva.” A teljesség kedvéért azonban Péter László véleményét is kikértem, aki akkor nem segített, két nappal a névadóünnepség előtt azonban kritizált, semmibe véve azoknak a munkáját, akik e névadás adminisztrációs útvesztőit rekordidő alatt végigjárták. (Megjegyzem, van városunkban olyan intézmény, amelyik hosszú évekig várt arra, hogy a demokratikus keretek között választott nevének felvételére engedélyt kapjon.)

Magam részéről nagyon sajnálom, hogy nem Monti Sándor neve került fel épületre. Kár, hogy nem korábban „találkoztam” Péter Lászlóval, de tisztelőben tartom mások, egy felelősen döntő közösség véleményét.

3. A népmeséi tagozódást követve, a legidősebb és a középső után jöhet a legifjabb, aki legtöbbször jó és szerencsés. Jött is, de hogy jó-e és szerencsés körülmények között érkezett-e, annak eldöntését az olvasóra bízom.

A december 29-i lapszámban jelent meg Péter László Szóreg státusa című írása, melyben visszaköveteli a község önállóságát. Ebből a cikkből csupán két dolgot szeretnék kiemelni.

1973-ban, amikor a községet a városhoz csatolták, „erőszakos egyesítés”-sel, Banda Menyhért volt a községi tanács elnöke. Hogy tiltakozott-e, egyáltalán akart-e, volt-e módja, nem tudom. Nagy tiszteletben álló, korábbi elnökünk, Palotás Pétör bácsi — mert nekem Pétör bácsi marad — pedig nem tiltakozhatott,

mert akkor már rég eltemették. Ez a kitétel a tárgyi tévedésen túl, családja szempontjából kegyeltsértőnek is tekinthető. Aki ilyen nemes feladatra vállalkozik, aki másoktól mindig megköveteli a pontosságot, mint Péter László, kellene, hogy maga is valós információkkal rendelkezzen, és ne kövessen el ilyen súlyos hibát, mert adott esetben a komoly dolgokat is komolytalanná teheti.

Szóreg státusát illetően Péter László magányos szemlélődéséből kilépve így fejegetőzik: „... megvárjuk a népszavazásról születő törvényt, s akkor mi lépünk.” Először is zavar ez a fejedelmi többes, hiszem, hogy mindenféle korábbi gazdasági, közigazgatási stb. bajainknak ez az elkenő „mi” az okozója. De valóban ki is lehet ez a „MI”?

Lakóterületi bizottságunk elmondhatja, hogy az egész falut, városrészt, peremkerületet, kertvárost, elővárost (mindegy az elnevezés) egy emberként állítottasorba olyan ügyekben, amelyek hosszú távon befolyásolják a település jövőjét. Azok mi voltunk. De Péter László nem vett részt sem a lakossági fórumokon, sem az országgyűlési képviselőnk beszámolóján, de még saját tanácstagja tájékoztatóján sem, pedig mi, akik ott voltunk, nagyon sok mindent hallottunk.

Lépünk együtt!

Szóreg státusa címmel közzölt — egy, az aktualitáson rég túlnőtt igényhez kapcsolódó — cikket Péter László a Dél-magyarország múlt év december 29-i számában. A töle megszokott tudományos igényességet most is a köz hasznára alkalmazza, amelyekkel alátámasztja vitaindító cikkének témáját: „... Szóregnek is vissza kell kapnia önállóságát...” Nem udvarol, de nem is vádol: csupán hiteles adatok felhasználásával érvel, és sürget — azt hiszem — népe, a szóregiek nevében is. Megemlíti a többi — 1973-ban, „az akkor szokványos, utasításos módszerrel, a lakosság megkérdezése nélkül...” csatolt — települést: Algyót, Dorozsmát és Tápét is, melyeknek egy csapásra megszűntek önállóságát. Péter László nem bocsátkozott bele a mélyebb elemzésbe. Pedig megérte volna, hiszen a csatolással nem csak önállóságunk veszett oda, hanem szinte e térképekről is, a lexikonokból és mindenféle hivatalos aktákból egyszerűen kiradíroztak bennünket!

Mi, az adott (csatolt) települések értelmiségei, józanul gondolkodói a csatolás ellen már a gondolat megszületésekor tiltakoztunk. De ki mert akkor hangosan háborogni? Lázadtunk, de lázítani nem mertünk. Szemben állók önmagammal, s megkérdem másikat énemtől: vajon, annyira kizsigerelt a Város bennünk, vagy annyira mostohagyerekei lettünk, hogy szinte megutáltuk egymást? Nem, erről szó sincs! Csúpan azt sérelmeztük és sérelmezzük ma is, hogy egy átgondolatlan, fentről jövő intézkedés hatására egyfajta bulldózeres pusztítást végeztek — mint tudjuk, nem csak az említett Szeged környéki községekben, hanem az egész országban —,

Az önállósulás folyamata bonyolult közgazdasági kategória — bár annyira mindenki számára érthető, mint „Szóreg státusa” —, korántsem olyan egyszerű, mint társközségek esetében. Nem vállalkozom elemzésére, mert félo, hogy hibát követnék el (már azzal is, hogy olyan dolgokkal foglalkoznék, amiben nincs kellő tájékozottságom és nem is értek hozzá). Nehezedő gazdasági körülményeink között minden, a valódi, racionális érveket, várható következményeket semmibe vevő érzelmi hangulatkelés káros és bűnös dolog.

A valóban leromlott községhez — már-már életveszélyes! — falai között Szóregért fáradozó testület munkálkodik, most éppen azon, hogy a nagyobb gazdasági önállóság érdekében előjáróságot hozzon létre.

Erről bizonyára a néhány házzal arrébb lakó Péter László még nem is hallott...

E testület szívesen fogadná P. L. jobbnál jobb ötleteit, ha azok nem minden esetben a Dél-magyarország hasábjairól köszönének ránk, mert így a közvéleményben egy olyan torzkép alakulhat ki, hogy rajta kívül a közel 6000 szóregi lakos közül senki más a kisujját sem mozdítja.

Tóth Csaba,
tanácslag,
a szóregi lakóterületi bizottság elnöke

Vásárhely felől

Van Csongrád megyében egy város, amelyre sokkal jobban kéne figyelni. Egy város, melynek nemcsak hagyományvilága, de élő, eleven, nagyon is hatni képes szelleme van; egy város, amelynek régi, s mai szerepe a népi-nemzeti eszmévilágban nagyobb, mint *Hódmezővásárhely* — mert hogy e városról van szó — lélekszáma, területe, vagy akár hivatalos jelentősége a mai magyar életben. Hosszabb ideje van alkalmam megfigyelni, meg-megisméltő vásárhelyi viziták idején, hogy ebből az irányból más — frissebb, tisztább, egyértelműbb, üdítőbb — levegő csap az ember felé, mint a sokféle közéleti gonddal küszködő, kavargós, súlyos közelmúltkoloncok özönét cipelő Szegeden. *Vásárhely felől* — paradox módon — mintha kevesebb provincialitás és több elmélyült, országos láthatáru gondolat, kevesebb sznobizmus és több őszinte, szolgál-tudó eszmény, kevesebb pőz és több természetes, népet-nemzetet építő elhatározás, gondolat és tett híre-té-nye érkezni. Most is, régebben is. Legalábbis — innen így látszik. Még akkor is, ha — tudom — sok derek vásárhelyi kétségbeesett dühvel vagy éppen szomorúan tiltakozna a fentiek ellen, elkeseredetten-lemondóan legyintvén: ugyan már — hiszen ha így lenne...

A Kossuth rádió vasárnap délelőtti egy órájának hallatán pedig pláne úgy vélhető: mégiscsak így van *Szabó*

Eva dokumentumműsora a *híres vásárhelyi Cseresnyés kollégium ötvenéves találkozójáról* készült, a hangképből álló program címe *A félt mégis el kell ültetni...* volt. És nemcsak *Németh Lászlót* juttatta az ember eszébe, hanem a népi kollégiumok szűkebb hazánkbeli első nagy előfutárát is. És azután, ha most kimondva nem is, szellemükben sorra fölvonultak a többiek: például *Nagy György*, akit csak mostanra kezdünk újra fölfedezni — a kiváló, *Vásárhelyen* pártot alapító republikánus székelynek nemrégiben díszsírhelyet adományozott a vásárhelyi tanács. Azután: a régi-új *Délsziget*, az újjászületett folyóirat, a népi gondolatért végrehajtott vállalkozás halhatatlanságának, kitartó erejének példázata. És a festők. És *Szenti Tibor*, legkiválóbb író-szociográfusaink egyike. És *Grezsa Ferenc*. És a Németh László-i nagy hagyományt ápolók serege, áldozatkészen és névtelenül. Társaságon belül, s kívül. Vagy éppen a *Juss*, a mind kitünőbb *vásárhelyi társadalomismereti és kulturális szemle*, legfrissebb számában szenzációszámba menő írások egész sorá, közöttük — 32 év után legalisan, nyomtatásban először! — *Németh László* két, 1956 őszén írt cikke, a legendás *Emelkedő nemzet* és a *Pártok és egység...*

A Cseresnyés, vagyis a tehetséges Vásárhely környéki parasztyerekek egykori ott-hona, hallottuk: ma már sors és jelkép egyszerre A

Rádiófigyelő

vallomások, melyek sokszor megrendítőek voltak (mert hittel teli, őszinte emberi megnyilatkozásnak számított valamennyi), napnál világosabban közvetítették: pontosan kijelölt az út nyomvonala. Vagy ahogyan az a Németh László írta, akire *Hódmezővásárhely* népe és városa az idők vegezteig büszke lehet: az elmúlt évtizedek szellemi fejlődése világosan megmutatta azokat az erővonalat, amelyek felé egy magyar forradalom esetén haladnunk kell... Egy máig élő és ható, manapság talán minden előző időszáknál aktuálisabb, koherens eszmerend-szer ünnepelhette fél évszázad által bizonyított életképességét és progresszivitását a *Hódmezővásárhelyi Cseresnyés-találkozó* megtestesülésével, pusztá tényével is. A szegedi rádióhallgató pedig elgondolkodhatott, hasonlíthatott, meg persze irigykedhetett is — főleg ha az jutott eszébe, mily forgandó is az élet: mindössze 21 kilométernyi út hosszú mennyit változhat, ha innen — vagy ha Vásárhely felől szemléljük.

Domonkos László

Gyorsíró- és gépiróverseny

Ismét vetélkedésre invitálja a szakma legjobbjait a Magyar Gyorsírók és Gépirók Országos Szövetsége: január 28-án, szombaton rendezi meg az idei bajnoki versenyt. A mestergyorsírók és gépirók három korcsoportban mérhetik össze tudásukat a 20 évesnél fia-

talabbak, a 20—25 év közöttiek és a felnőttek kategóriájában.

A reggel 9 órakor kezdődő gépiróversenyen a feladatot 30 perces sebességi, és 10 perces hibátlanági másolás. A résztvevők javítóberendezéses és anélkül gépeken dolgozhatnak

A társközségek helyzetével kapcsolatban a többféle véleménynek adtunk már helyt lapunkban. A kérdésre — mivel alighanem megér egy átfogóbb és alaposabb körülményes — hamarosan szeretnénk visszatérni, olyan információkkal, amelyek segítenek abban, hogy az érintettek valóban megalapozott álláspontot alakíthassanak ki maguk számára az ügy kapcsán.

Ifj. Lele József